

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 13/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om Institutet för hälsa och välfärd

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 september 2008 en proposition med förslag till lag om Institutet för hälsa och välfärd (RP 124/2008 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Pekka Järvinen, social- och hälsovårdsministeriet
- budgetråd Tuomas Sukselainen, finansministeriet
- undervisningsråd Marja-Liisa Niemi, undervisningsministeriet
- generaldirektör Mauno Konttinen, Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården
- hälsoforskningschef Timo Klaukka, Folkpen-sionsanstalten
- generaldirektör Pekka Puska och förvaltningsdirektör Jaakko Penttinen, Folkhälsoinstituttet
- direktör, social- och hälsovård Jussi Merikalio, Finlands Kommunförbund

- vice rektor Matti Tikkanen, Helsingfors universitet
- specialforskare Timo Sinervo, forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården, som representant för personalen
- docent Markus Perola, Folkhälsoinstitutet, som representant för personalen
- biträdande verksamhetsledare Risto Ihalainen, Finlands Läkarförbund
- chef för forskning och samhällspolitik Ilkka Alava, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- arbetskraftspolitisk ombudsman Kirsi Markkanen, Tehy ry
- specialmedarbetare Mervi Tolonen, Fackorganisationen för högutbildad inom socialbranschen Talentia rf
- näringspolitisk sakkunnig Aino Närkki, Sosiaalialan Työntajaja- ja Toimialaliitto
- näringspolitisk sakkunnig Jarno Talvitie, Terveyspalvelualan Liitto.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Utvecklingscentralen för läkemedelsbehandling ROHTO och Kakkois-Suomen sosiaalialan osaa-miskeskus Oy.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen en lag om Institutet för hälsa och välfärd. Lagen innebär att det inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde inrättas en ny inrättning för

forskning och utveckling kring välfärd och hälsa. Vid institutet sammanförs uppgifterna för det nuvarande Folkhälsoinstitutet och den nuvarande Forsknings- och utvecklingscentralen för so-

cial- och hälsovården. Samtidigt som dessa inrättningar dras in kommer personalen att överföras till det nya institutet.

Det nya institutet inrättas i syfte att skapa en nationellt och internationellt sett stark inrättning för forskning, expertis och utveckling i fråga om välfärd och hälsa. Expertisen på bred basis vid det nya Institutet för hälsa och välfärd ger bättre möjligheter till forsknings- och utvecklingsverksamhet som svarar mot de samlade be-

hoven inom social- och hälsovården och överföringen av forsknings- och utvecklingsbaserad information till aktörer och organisationer inom sektorn. Samtidigt uppnås synergieffekter som kan bidra till att undanröja eventuella överlappande funktioner.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med propositionen är att samla den statliga forsknings- och utvecklingsverksamheten inom social- och hälsovård under samma institution som föreslås gå under namnet Institutet för hälsa och välfärd. Genom att slå ihop Folkhälsoinstitutet och Stakes kan vi få en stark enhet med stor expertis inom ett brett område. Ett samgående ökar växelverkan mellan olika vetenskapsgrener och tillför arbetet för att främja välfärd och folkhälsa ett mer övergripande grepp och bättre balans. Tanken är också att undanröja överlappningar i de två institutionernas verksamhet och att spara resurser. Utskottet välkomnar sammanslagningen och tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Propositionen gäller i första hand en teknisk sammanslagning av två verk till ett nytt institut. Regeringen kommer att lämna en annan proposition om övriga lagändringar som sammanslagningen ger upphov till. Frågor som måste utredas är bland annat regleringen av de biologiska provsamlingarna och en omorganisering av rättsmedicinen. Vidare måste det utredas vilken roll Utvecklingscentralen för läkemedelsbehandling (Rohto) ska spela inom statsförvaltningen. Social- och hälsovårdsministeriet har startat en utredning till som går ut på att det nya institutet som regel inte alls ska ägna sig åt grundforskning. Utskottet påpekar att man i det fortsatta arbetet med reformen måste se till att den forskning som flyttar bort tillförs kontinuitet och resurser.

Under behandlingens gång kom det fram en viss oro för vilken roll forskning och utveckling inom det sociala området kommer att spela i arbetet och bland personalen på det nya institutet. I den fortsatta planeringen och resultatstyrningen av institutet är det angeläget att se till att forsknings- och utvecklingsverksamheten fördelas jämnt mellan välfärd, hälsa och sociala frågor, påpekar utskottet. Det nya institutet måste dessutom ha tillgång till nationella kunskapsbanker, exempelvis Folkpensionsanstaltens registeruppgifter.

Regeringen tar inte ställning till var institutet ska placeras i framtiden. Båda instituten har tre regionala verksamhetsställen som kan vidareutvecklas i och med samgåendet. Enligt motiven ska propositionen stärka de statliga verksamheterna utanför Helsingforsområdet. Utskottet påpekar att satsningarna på de regionala enheterna måste ta hänsyn till tillgången till högutbildad och kvalificerad personal, särskilt på ett institut som är så inriktat på stark expertis.

Ett annat syfte med propositionen är att tillgodosätta kraven i produktivetsprogrammet för statsförvaltningen. Det är förstås bra och viktigt att undanröja överlappningar och dra nytta av synergieffekter. Trots det ser utskottet med en viss oro på vilka konsekvenser produktivetsprogrammet kan få för det nya institutet. Också i fortsättningen måste institutet kunna satsa på forskning och utveckling med hjälp av extern finansiering i enlighet med sina uppdrag och strategiska mål.

Personalen vid de två nuvarande instituten får behålla sina jobb i och med att alla tjänster och anställningar utom generaldirektören lyfts över till det nya institutet. De minskningar som produktivhetsprogrammet ålägger de nuvarande instituten kan enligt motiven i propositionen genomföras via naturlig avgång. Enligt 11 § i lagförslaget krävs det samtycke av den berörda tjänstemannen för att en tjänst eller en arbetsuppgift ska kunna flyttas till en annan pendlingsregion. Utskottet understryker vikten av att personalen involveras aktivt i förändringsprocessen när arbetsuppgifter och verksamheter ändras. Dessutom är det viktigt att personalens yrkeskompetens, kunskaper och önskemål beaktas på bästa möjliga sätt.

Det är positivt att statens sinnessjukhus och skolhem som nu är underställda Stakes adminis-

trativt kommer att höra under det nya institutet. Det är av största vikt att propositionen sätter punkt för den utdragna osäkerheten kring frågan, understryker utskottet.

Dessutom är det viktigt att det läggs fast vilken roll kompetenscentren inom det sociala området, som arbetar på utveckling på det regionala planet, ska spela och att de får sin ställning tryggad.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 9 oktober 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent
Maria Guzenina-Richardson /sd
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Jukka Mäkelä /saml

Håkan Nordman /sv
Paula Sihto /cent
Anni Sinnemäki /gröna
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst
ers. Tuomo Puumala /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.